

Megyei jogú városok a Közép-Dunántúlon, 2009

Tartalom

Bevezető	2
Összefoglaló.....	2

Táblázatok

Módszertan

További információk, adatok (linkek)

Bevezető

A megyei jogú városi címet az 1990. évi LXV. törvény alapján minden város megkapta, amelynek a lakosságszáma meghaladta az 50 000 főt. 1994-ben kibővítették a megyei jogú városok körét két megyeszékhellyel (Salgótarján és Szekszárd), amelyek lakossága nem érte el az 50 ezres határt. 2006-ban Érd is elnyerte a címet, így 2006. július 11. óta Magyarországon 23 megyei jogú város van: 18 megyeszékhely és öt további város (Dunaújváros, Érd, Hódmezővásárhely, Nagykanizsa, Sopron).

A megyei jogú városok kiemelkedő gazdasági és társadalmi szereppel bírnak, s egyben közigazgatási központjai az adott térségnek. A városok magas tőkevonzó képessége következtében megtelepedett vállalkozások nemcsak a helyi lakosságnak, hanem a környező településeken élőknek is munkalehetőséget biztosítanak. Széleskörű képzési, oktatási kínálattal rendelkeznek, valamint a kulturális lehetőségek tárháza is sokrétű, ami a megye illetve régió határán túl is vonzó lehet.

A megyei jogú városok a Közép-Dunántúlon meghatározó jelentőségűek, így 2009-re vonatkozóan is elkészítettük, néhány új mutatóval kiegészítettük a 2006 óta megjelenő adat-összeállításunkat.

Összefoglaló

A közép-dunántúli régióban összesen négy megyei jogú város található: a három megyeszékhely (Székesfehérvár, Tatabánya, Veszprém) és Dunaújváros. Fejér és Veszprém megye központjai nagy múltú történelmi városok. Székesfehérvár, mint a királyok városa és hajdani koronázó város, Veszprém pedig a királynék városa. Tatabánya, az egykori bányászváros, ma dinamikusan fejlődő feldolgozó- és szolgáltatóipari központ. Dunaújváros, az egykori szocialista iparváros, ma is az ország egyik legjelentősebb ipari komplexumának központja. Bár népessége már 50 000 fő alatt van, mivel a törvény nem rendelkezik arról, hogy a megyei jogú városi címet el lehetne veszíteni, így továbbra is viselheti a kiemelt címet.

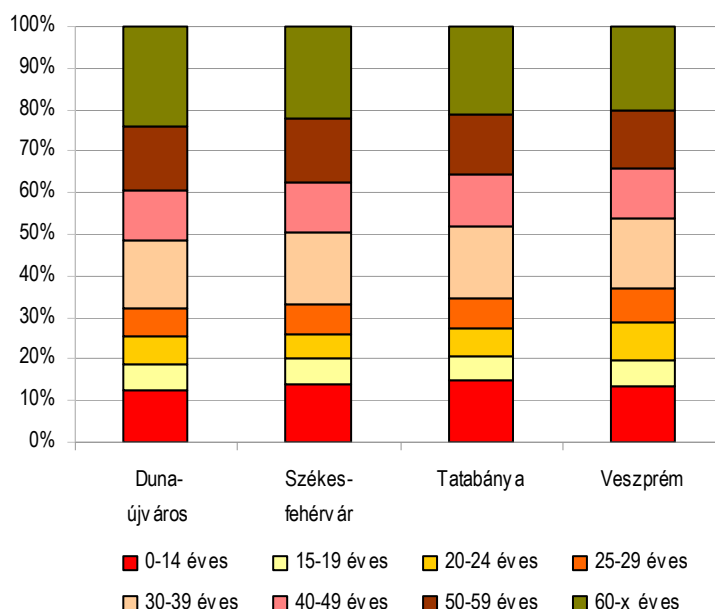
2009. év végén a Közép-Dunántúl négy megyei jogú városában élt a régió lakosságának egynegyede, összesen 284 046 fő. A megyei jogú városokban lakók száma 2008-hoz képest – Veszprém kivételével – csökkenést mutat, egy év alatt összességében 289-cel élnek kevesebben a megfigyelt városokban. A negatív demográfiai folyamatok mindegyik város lakónépességét befolyásolták. A pozitív vándorlási egyenleg nem tudta kompenzálni a természetes fogyást Székesfehérvár és Tatabánya esetében, így a népességük összességében csökkent (előbbi esetében 102 ezer-, utóbbinál 70 ezer fő alá). Veszprém növekvő népességszáma (mintegy 500 fővel 63,9 ezerre) elsősorban a bevándorlásnak köszönhető. Legnagyobb mértékben a Dunaújvárosban élők száma csökkent (375 fővel 48,2 ezerre), ami nemcsak a csökkenő születéseknek és növekvő halálozásoknak tudható be, hanem az elvándorlások is jelentősen hozzájárultak ehhez.

2008-hoz képest mindegyik megfigyelt városban kevesebb házasságot kötöttek, de az ezer lakosra jutó házasságkötések száma még így is mind a négy városban meghaladta a közép-dunántúli régió átlagát (3,6). Legkevésbé Tatabányán csökkent a házasságkötések száma, itt az előző évhez képest mindössze 6 párral kevesebb járult anyakönyvvezető elé.

A népesség korösszetételét tekintve Tatabányán él a legtöbb 19 év alatti fiatal, ahol a gyermeknépesség eltartottsági rátája (21,4%) és az öregedési index (103,3%) is a legkedvezőbb a négy város közül. A 30-39 évesek 17%-kal a második legnagyobb korosztályt képviselik a 60 év felettiak után. Dunaújvárosban a legmagasabb az 50 év feletti aránya, a lakónépesség négytizede ebbe a korosztályba tartozik.

1. ábra

A lakónépesség korcsoportonkénti megoszlása az év végén, 2009

A négy városban teljes munkaidőben alkalmazásban állók száma a régióban dolgozók alig több mint egyötödét tette ki. A gazdasági világválság hatására 2009-ben tovább csökkent a nagyvárosokban foglalkoztatottak száma. Az előző évihez képest összességében 7%-kal dolgoztak kevesebben, legnagyobb mértékű visszaesés (15%) Veszprémbe következett be. Egyedül Tatabányán nőtt a teljes munkaidőben alkalmazásban állók száma (3,6%-kal). A régió négy nagyvárosában alkalmazottak nagy részét az iparban, azon belül is a feldolgozóiparban foglalkoztatták.

A négy város közül Dunaújvárosban volt a legmagasabb – a munkavállalók közel hattizede – az iparban dolgozók aránya az összes foglalkoztatotthoz képest, míg Székesfehérvár és Tatabánya esetében ez kicsit több mint négytized, Veszprémnél pedig egynegyed. A megyei jogú városok természetesen nemcsak az ott élőknek nyújtanak munkalehetőséget, a környező településekről, sőt akár szomszédos me-

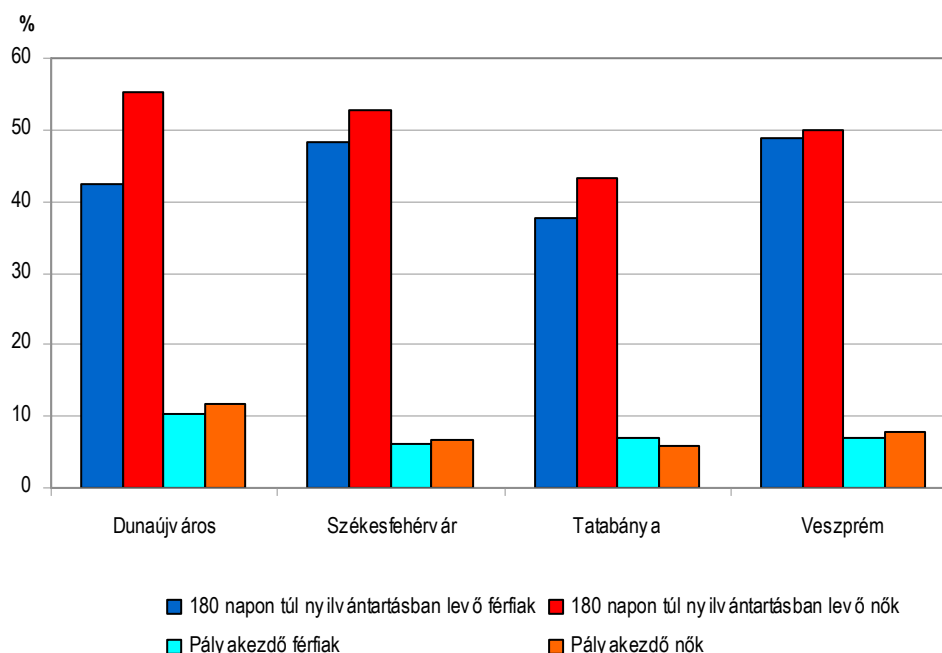
gyéből is sokan napi szinten ingáznak. A munkaerő-piaci feltételek (ezáltal a munkanélküliség is) ezekben a nagyvárosokban kedvezőbben alakulnak a régió egyéb településeihez képest.

2009-ben a régió három megyeszékhelyén foglalkoztatottak havi nettó átlagkeresete 125 és 129 ezer forint között volt, ami 2%-os növekedést jelent az előző évihez képest. A Dunaújvárosban alkalmazásban állók átlagosan 3%-kal kevesebbet, mintegy 133 ezer forintot vihettek haza, mint 2008-ban. A reálkeresetek 4,2%-os infláció mellett mind a négy megyei jogú város esetében csökkentek, legnagyobb mértékben 6,7%-kal a Dunaújvárosban dolgozóké.

Az egyre csökkenő foglalkoztatottság következtében a nyilvántartott álláskeresők száma 2008-hoz képest jelentős mértékben nőtt, de még így is az ország megyei jogú városainak átlaga alatti mind a négy városban. A munkanélküliek száma egy év alatt legnagyobb mértékben (69%-kal) Tatabányán emelkedett 3532 főre. Az álláskeresők közel fele 180 napon túl szerepelt a regisztrációban, a pályakezdő álláskeresők száma pedig több mint 50%-kal nőtt.

2. ábra

**A nyilvántartott álláskeresők összetétele
a megyei jogú városokban, 2009. december
(összes nyilvántartott férfi/nő álláskereső= 100%)**

Közép-Dunántúl nyugdíjasainak 26%-a, összesen 80 971 fő élt a régió megyei jogú városaiban 2010. január 1-jén, 1,6%-kal kevesebb, mint az előző évben. Fejér megye két városában és Veszprémben a nyugdíjasok háromnegyede öregségi, 8-9%-a korhatár alatti rokkantsági nyugdíjban részesült, míg Tatabányán az öregségi nyugdíjasok aránya 45%, a korhatár alatti és korbetöltött rokkantsági nyugdíjban részesülőké rendkívül magas, 40% volt. A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban

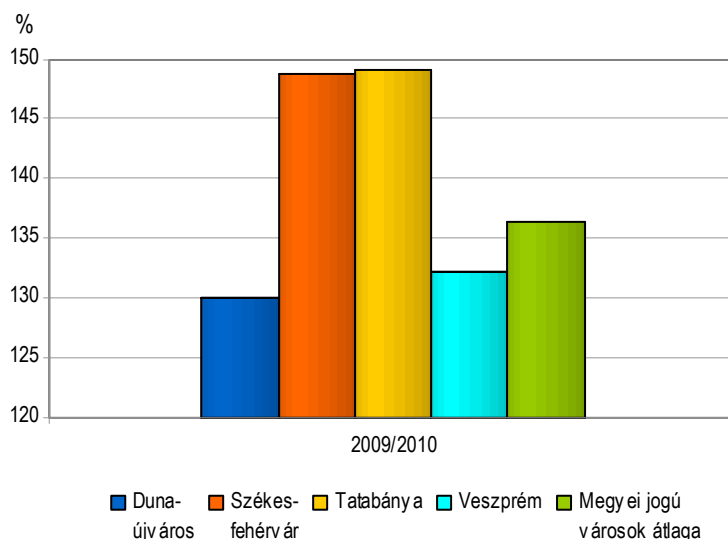
részesülők havi átlagos teljes ellátása 91 ezer és 99 ezer forint között változott. A legkevesebbet a Tatabányán élők kapták és itt volt a legnagyobb különbség a férfiak és nők nyugdíja között is. A korhatár alatti rokkantsági nyugdíjak összege az öregségi nyugdíjak 70%-át tette ki. A két szélső értéket Tatabánya és Veszprém képviselte, ahol ez az arány 74-, illetve 67% volt.

A rászorulóknak szociális ellátása a három megyeszékhelyen és Dunaújvárosban megfelelően biztosított. Mindegyik városban több tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, időskorúak otthona működik, valamint a szociális étkeztetés és házi segítségnyújtás is igénybe vehető. A gazdasági válság, a munkahelyek elvesztése révén egyre több a bajba jutott család, akik támogatásra, segítségre szorulnak. Mind a négy városban megfigyelhető az önkormányzati átmeneti segélyben részesültek számának emelkedése, különösen Tatabányán és Veszprémben, ahol számuk egy év alatt 70-, illetve 62%-kal nőtt.

A négy megfigyelt városban összesen 11 ezer 0-3 éves gyermek élt 2009-ben, akik közül 17%, mintegy 1912 kisgyermek járt bölcsődébe. Nemcsak a régióra jellemző, hanem országosan is megoldatlan probléma, hogy a bölcsődékben kevés a férőhely és több gondozónőre lenne szükség. A bölcsődék Közép-Dunántúlon is magas kihasználtsággal, átlagosan 130-, illetve Székesfehérvár és Tatabánya esetében jóval a megyei jogú városok átlagát meghaladóan, 149%-on működtek és egy gondozónőre 6-7 kisgyermek jutott.

3. ábra

A bölcsődék kihasználtsága, 2009/2010

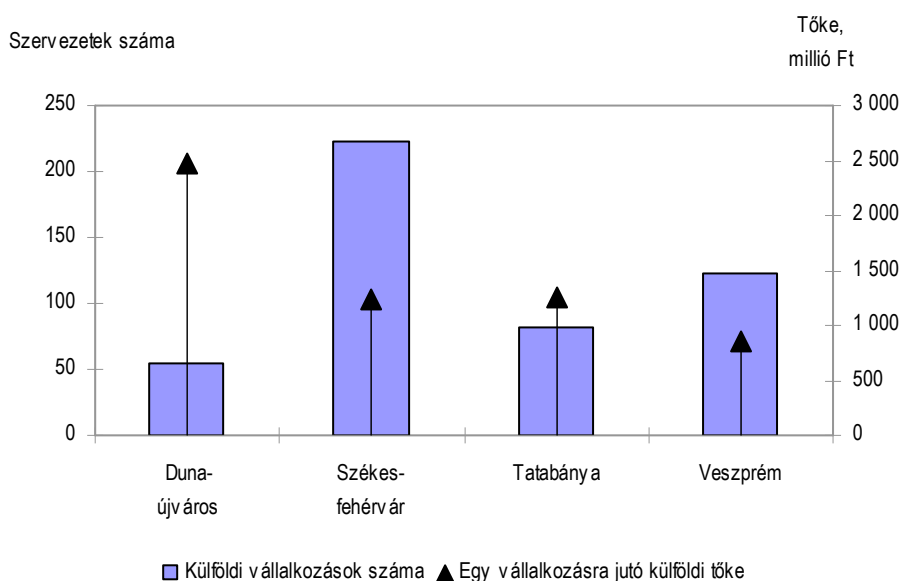

A négy megyei jogú városban található a régióban 2009-ben jegyzett társas vállalkozások 38%-a, valamint az egyéni vállalkozások mintegy negyede. A vállalkozások 96%-a 10 fő alatti mikro-vállalkozás, a KKV-k aránya 2,5- és 3,5% között szóródott. A legtöbb 250 fő feletti nagyvállalat Székesfehérváron működött. A vállalkozások valamivel több mint egyötöde az ingatlanügyletek területén, egytizede a kereske-

delemben tevékenykedett, 15%-a pedig tudományos, műszaki tevékenységet végzett. Összesen 483 külföldi érdekeltségű vállalkozást regisztráltak a négy városban, Dunaújvárosban a legkevesebbet (55) és Székesfehérváron a legtöbbet (223). A legtökeerősebb vállalkozások dunaújvárosi székhelyűek, itt az egy vállalkozásra jutó saját tőke 2,5 milliárd forintot tett ki, szemben a kétszer annyi vállalkozásnak helyet adó Veszprémmel, ahol ez az érték 0,9 milliárd forint.

4. ábra

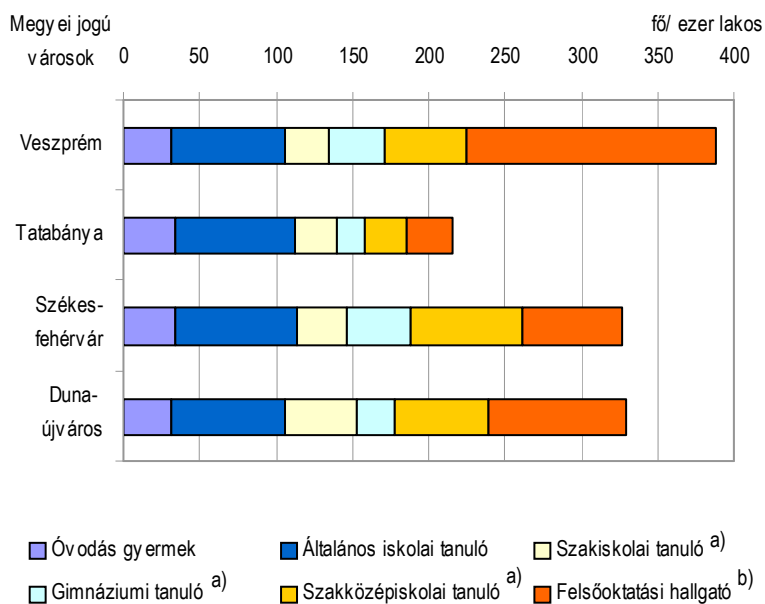
Külföldi érdekeltségű vállalkozások, 2009

A négy városban található a Közép-Dunántúl lakásállományának 28%-a. Egy lakásban átlagosan két személy lakott, ami megegyezik a megyei jogú városok átlagával. A 2009-es év folyamán 608 új lakást építettek, ennek nagy része három és többszobás lakás. A Fejér megyei városokban épített lakások átlagos alapterülete 120m² feletti, míg Tatabányán és Veszprémben ennél kisebb (80m²) a jellemző. Infrastrukturális ellátottság, felszereltség szempontjából a megyei jogú városok nagyon jó helyzetben vannak. Mind a négy városban szinte valamennyi lakás közüzemi vízhálózatra csatlakozott. A szennyvízcsatorna hálózatba kapcsolt lakások arányát tekintve Tatabányán a lakások 86%-ában, míg Veszprémben 96%-ában biztosított a szennyvíz elvezetése.

A megyei jogú városok meghatározó oktatási, képzési központjai a régióknak. A széles képzési kínálat a régió kívülről is vonzza a tanulókat, hallgatókat. 2009-ben a négy város óvodáiba járt a régió óvodás gyermekeinek 26%-a. Az óvodák Veszprémben 89-, a többi városban átlagosan 93%-os kihasználtsággal működtek. A városok gimnáziumaiba és szakközépiskolaiba a régió nappali tagozatos tanulóinak 55%-a járt, a tanulók fele naponta bejáró volt. A felsőoktatási intézményeket tekintve Veszprém, mint egyetemi város rendelkezett a legmagasabb hallgatói létszámmal.

Az ezer lakosra jutó nevelésben, oktatásban résztvevők száma, 2009/2010

a) Nappali tagozaton.
 b) A felsőoktatási intézmény székhelye szerint.

A nagyvárosok kulturális intézményeik révén is egyfajta központi szerepet töltenek be a régióban. Városi illetve megyei könyvtárakkal rendelkeznek, mindenütt állandó színház és színtársulat működik. Több termes mozik üzemelnek, valamint számos múzeum és kiállítás látogatható. Ezen kívül országos hírű kulturális rendezvényeknek, fesztiváloknak adnak otthont ezek a városok.

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

[Módszertan](#)

ISBN 978-963-235-xxx-y

Elérhetőségek:

További információ: Berta Györgyné tájékoztatói osztályvezető
 Telefon: (+36-88) 620-205, gyorgyne.bertha@ksh.hu
tajekoztatas.veszprem@ksh.hu, telefon: (+36-88) 620-230
www.ksh.hu